

afgeven. Voor de doeleinden onzer reis weet Fons menigen goeden en kostelijken raad; hij heeft bekenden en vrienden in elke streek en hij wijst ons nl. de ingezetenen der grensdorpen die meedoen aan vlaamsche beweging en die ons met genoeg zullen helpen. We zien ons alzoo verrijkt met een aantal adressen van vlaamschgezinde geneesheeren, notarissen, pastors en... veldwachters, voor wie 't noemen van onzen naam alleen, de grootste aanbeveling zal zijn. Wij krijgen er moed op en komen tot de overtuiging dat men ter plaats zelf moet zien zijn man te vinden om raadgeving te krijgen — en aan hulp zal het ginder wel niet ontbreken!

Een heele toer is 't nu logement te krijgen, daar men ons in de hôtels, waar wij gewend waren te vernachten, ons overal de deur wijst, omdat de duitsche militairen al de plaats hebben ingenomen. Eindelijk gelukken we erin ééne kamer te bemachtigen voor ons tweeën en terwijl we ons neerleggen, maken we de beschouwing: of we morgenavond op een bed zullen liggen op Hollandsch grondgebied,.... of wel onverrichterzake hier terug,.... of wel nog erger?....

Ons besluit staat echter vast: als 't langs den eenen kant niet gaat, beproeven we 't langs den anderen, al moesten we boven Antwerpen de Calmpthoutsche heide oversteken!

4 DECEMBER.

In het nuchtere schemeruur van dien winterschen morgen ziet de stad er veel sjoferer uit dan gisteravond in den schitter-schijn der electriche verlichting. Het veldgrijs der duitsche uniformen geeft hier ook al den overwegenden toon aan het uitzicht en men merkt wel dat hier, al evenmin als te Kortrijk, aan straatreiniging gedaan wordt. We haasten ons om eruit te komen, maar we hebben weer te veel tijd en kuieren stilletjes naar de Dampoort waar we toch veel te vroeg aankomen. De lijn Gent-ter Neuzen is misschien de eenige in 't bezette land die niet onder duitsch beheer staat en waar de bur-

gers vrij als voor den oorlog, kunnen gebruik van maken. Over de formaliteiten echter om langs de contrôle te Selsaete, over de grens te geraken, hebben wij van alles gehoord. Dat men er tot op het hemd uitgekleeft wordt, zijn geld afgenomen en voor 't minste redentje verdacht wordt en naar Duitschland gestuurd. Alwie niet van een ordentelijk paspoort voorzien is, stopt men in den trein en moet terug naar Gent, zonder beroep op herbeginnen! Daarom is 't dat wij — die van geen papieren voorzien zijn! — het zoo ver niet wagen zullen en aan een vorig station uitstappen om langs particulieren weg het aanknooppingspunt over de grens te bereiken, waar wij te Sas-van-Gent den volgenden trein zullen nemen om in ter Neuzen te geraken. 't Is eerder gezegd dan gedaan, doch:.... waar er een wil is, is er een weg! Het station is een onoogelijk gebouw, slordig en vervallen buiten en binnen en ongerieflijk aangelegd. In de onderaardsche gang, die we doormoesten, trappen neer en trappen op om aan 't perron te komen, kregen we iets te zien dat eerder bij Edgar Poe en Hoffmann thuis hoorde dan hier te Gent. Viérin geeft me een stoot in de lendenen en we blijven alle twee stommelings staan het schouwspel aanstaren. Vóór ons, in de deemstering van de gang, die slechts bij 't andere eind eenige klaarte doorliet, schuiven een aantal stompe gedaanten geruischloos voort; langs ons komen er andere bij. Het zijn kloosterzusters, elk in een wijde falie van bruine stof gewikkeld —; elke gedaante vormt iets als een blok duisternis, uitwijdend naar onder als een hooiopper, die op onzichtbare voeten voortschuift. De kloosterzusters zetten waarschijnlijk uit voor een verre reis; want ze zijn met have en goed beladen en pakken en koffers steken hoekig onder de mantels uit. Hun gelaat krijgen we niet te zien, het lijken gemaskerde gedaanten die vrijwillig en met inzicht den blik ingekeerd houden en niets van de omgeving wenschen te zien. Wie weet hoeveel jaren misschien zij van de wereld afgezonderd